Београд

Poštarina plaćena u gotovu

ŽENSKI POKRET

ORGAN ALIJANSE ŽENSKIH POKRETA U KRALJEVINI JUGOSLAVIJI

Broj poštneg čekovnog računa: 53.191
Administracija: Knjeginje Ljubice 1.

Urednici: ALOJZIJA ŠTEBI, DARINKA STOJANOVIĆ

Beograd, 15 februara 1931. BROJ 3—4 GODINA XII.

Vlasnik za A. Ž. P. MILICA DEDIJER

Izlazi 1 i 15 u mesecu. — Godišnja pretplata 48 din. Za inostranstvo 60 din. — Primerak 2 dinara

Našim pretplatnicima

Usled nepovoljnih materijalnih prilika našega lista prinuđeni smo na malu promenu u štampanju. Do sada smo štampali list u dva izdanja: u ćirilici i latinici. Da umanjimo troškove za štampanje, od sada ćemo imati samo jedno izdanje sa tekstom u ćirilici i latinici, kao i sa slovenačkim člancima.

Kad bi naši čitaoci ispunjavali na vreme svoju dužnost kao pretplatnici, i kad bi oni smatrali za potrebno da pridobiju još nove pretplatnike, ova reforma ne bi bila potrebna. Mi, pošto ne primamo na vreme pretplatu, a naš list se izdržava samo od pretplate, moramo učiniti ovu promenu. Nadamo se da radi toga nećemo izgubiti ni jednog pretplatnika, jer verujemo da su naše žene toliko svesne, da neće praviti pitanje od toga, kojim slovima je list štampan. U slučaju da u buduće svi naši čitaoci na vreme šalju pretplatu i da povisimo broj pretplatnika za nekoliko stotina, mi ćemo rado opet štampati list u dva izdanja.

Upravni odbor Alijanse Ženskih Pokreta.

Офанзива противу жена у позиву

У последње време се многе случајеви који намећу питање: да ли се не спрема код нас офанзива противу жена у позивима, нарочито противу удатих? У јануарском броју нашега листа већ смо забележили протест сарајевског „Женског Покрета", који је морао учинити због нове службене прагматике градске штедионице у Сарајеву, према којој ће бити отпуштена из службе свака чиновница која се уда. Такође нам јављају да је нека железничка дирекција изјавила да неће више примати у службу жене, и ако за то нема законске подлоге. На заседању банског већа у Љубљани је један између саветника изјавио да треба удате учитељице отпустити из службе, и да је уопште боље ако се на учитељска места намешта мањи број жена. Жене лекари већ дуго тешко подносе неправду, коју им чине неки уреди за осигурање радника, јер при сваком конкурсу презиру компетенте жене. Симптоми и факта који нам доказују да постоји противу радне жене отворена офанзива и прикривена саботажа.

Ово стање мора жене озбиљно забринути и повући их из круга себичности, у коме држи поједине сигурност — можда само на изглед сигурност — њиховог положаја у позиву, те их ујединити на заједничку одбрану, јер заједнички интереси су у питању. Штогод се данас износи противу жене у позиву, све је веома слабо фундирано и само за поједине случајеве тачно. Ми знамо врло добро да многе удате жене у позивима не раде из љубави према позиву, него из економске нужде, а исто тако знамо да је веома велики број удатих жена које воле свој позив, које не би желе живети без економске слободе коју им даје позив, јер сматрају брак за нешто више него за материјалну опскрбу своје личности, а које се једино може око питања, на који начин би могле задовољити све захтеве, које им наносе позив, материнство и домаћинство. Даље знамо да је много неудатих жена у позивима, које сматрају позив само за прелазно стање док им се не пружи прилика за удају, а знамо такође да је много већи број оних неудатих жена у позивима које су свом душом на послу. У данашње доба, где су економске прилике у таквом времену, где су даље бракови у таквом несигурном стању, апсолутно је искључено наћи формулу, по којој би могли питање женског рада ван куће праведно и сасвим задовољавајуће решити. Поставити правило: све удате жене из позива, и поступити по њему, значило би учинити једну огромну неправду и непромишљеност. Такав поступак не би уништио само неброј породичних егзистенција, него би узео и великом броју удатих жена суштину живота, деградирао би их на степен бесправне ствари, зависне од туђе милости за очување једне бедне егзистенције. Исто важи и за све неудате жене у позивима. Противници женског рада ван куће апсолутно не могу схватити да има и жена позивни етос, него су убеђени да су жена и позив две сасвим супротне ствари. Они имају одмах при руци поједине случајеве, којима доказују да жена не сматра свој позив озбиљно. Не можемо довољно нагласити да и ми признајемо да су такви случајеви, као што су и код мушкараца, а да они не могу и не смеју служити за генерализање. Противу појединих случајева може се увек иступити законитим средствима, и феминистички покрет, који сам не би тражио такав поступак, био би лажан и неморалан. Али, свом јачином морамо заступати начело: да жена мора имати апсолутно исте могућности да пласира своје способности у животу за опште добро (што нама није никаква фраза) као што их има мушкарац. Ми не можемо зауставити ток привредног живота, који иде за тим да тражи што више спремних снага, а нисмо криви за моментани неред у привреди услед кога је такав огроман број незапослених. На свету је свега довољно: и рада, и хране, и могућности за нове послове, толико је свега да би могао још много више људи радити и зарадити, ако би имали друкчији систем у привреди и у подели рада. Баш међу мушкарцима је највише присталица онога система, да поједини имају што више звања која доносе добру зараду. Што не би почели реформу са ове тачке? А услед моментаног застоја у привредноме животу избацивати жене из позива, то није само неправедно, него и глупо. Ако би и други хтели, ми сами не смемо допустити да се створи од жена резервна армада за рад, која ступа у акцију кад је активност у привреди највећа, а позива се зато да се оштети цео радни свет. Историја нас учи да се тако поступало са мушкарцима, да је организација привредноога живота такова да рачуна са конјунктуром и радном резервом, која је спремна, кад је довољно изгладнела, да ради под сваким условом, за сваку награду и без обзира на радно време. Баш ради таквог поступка је веома често дошло до немилих сукоба у привредном животу. Већ сада се пребацује женама да често примају посао под горим условима него мушкарци, што се такође сматра као један разлог противу запослења жена. Када бисмо ми сада, после толиког искуства допустили да постанемо они који кваре радне услове и односе, то не би био грех само противу нас самих, него и противу човечанства.

Само су два излаза: ако се сматра да је жении рад ван куће штетан за породични живот и за народну привреду, и ако се може све то и непобитно доказати, онда је потребно бити консеквентан и забранити женама да се школују. На тај начин би се доцнија поколења жена претворила опет у праве робове. Оне које би ступиле у брак, услед непросвећености, биле би дубоко испод нивоа брачног друга и њихов једини задатак би био да служе мужу и рађају децу, а друге би морале ради своје неспремности отправљати само најниже послове или се проституирати. Ако такво стање промислимо до краја, дошли бисмо до једног апсурда, и видели бисмо да је такав пут немогућ. А други излаз је тај, да изградимо данашње стање тако да ће бити посла и зараде за све који хоће и који могу да раде, а да неће бити места за оне који не раде. На томе путу смо, и ако га пратe тешке пертурбације и тешки конфликти. Конфликте не можемо избећи, можемо само тежити да им дамо привремено значење. Пошто жене све то јасно виде и осећају, морају бити спреме да се боре за право које им диктује развитак привредног живота.

Ако се буде све ово, што смо означили као симптоме новога курса у посматрању женског рада претварало постепено у факта, онда ће тек онај огроман број жена, који сада још индиферентно посматра наш покрет, увидети колико је изгубљено, јер су стале по страни тога покрета. Време је да им се отворе очи и да се окупе тамо, одакле ће бранити своја права и своју егзистенцију.

Љубљана.

Штеби Алојзија

Sigurnost

Versajski ugovor o miru bio je u glavnom koncipiran pod vidom što veće sigurnosti za Francusku i njene saveznike. No, na mirovnoj konferenciji francuska delegacija nije uspela da se unesu u ugovor svi njeni zahtevi, koje je smatrala za potrebne da bi francuski narod dobio osećanje potpune sigurnosti. Od tada dalje pa do danas pitanje sigurnosti je ostalo najvažnije pitanje u odnosima među pojedinim državama evropskoga kontinenta, a naročito utiče na odnose izmedu Francuske i Nemačke. Kadgod se govori o razoružanju, govori se i o sigurnosti. Evropske države su tu podeljene na dve skupine: jedna, pod vodstvom Francuske, traži najpre garancije za sigurnost i tek posle razoružanje, a druga tvrdi da bi došli do prave i potpune sigurnosti tek onda kad bi sproveli razoružanje.

Do sada su učinjena dva ozbiljna pokušaja da se u Evropi uspostavi stanje koje bi isključilo naoružane sukobe i dalo garancije sigurnosti. Prvi pokušaj je ostao samo pokušaj i spada već u hroniku istorije, a drugi može postati pravi pakt sigurnosti i za budući internacionalni politički život od najveće važnosti. Na septembarskom zasedanju Društva Naroda godine 1924 je na jednom počeo malo svežiji vetar i izgledalo je da će ipak jednom Društvo Naroda krenuti preko teorijskih rasprava o miru ka odlučnijem stavu, na faktično sprovođenje prilika, koje garantuju mir. Tada je bilo prvi put da su bili u Ženevu politički prvaci — engleski i francuski pretsednici vlada, Macdonald i Herriot, dve političke ličnosti novoga stila, i Evropa, koja istinski teži miru, očekivala je od njih mnogo. Ali — prevara nije izoštala ni ovoga puta, oba su bila suviše još političari **svoje** zemlje, a ne **Evrope.** Do duše, Macdonald i Herriot su se trudili da udahnu pojmu arbitražnog suda, pojmu koji je bio do sada u Ženevi prilično zapostavljen nov život, samo je Macdonald mislio jedno, a Herriot drugo. Engleski premier je izjavio ono, što može izjaviti svaki

2426/57

ubeđeni i iskren pobornik za mir: **naoružana sila ne može i ne sme biti sredstvo za održavanje mira,** i da je u tome pogledu dovoljno ono, što je u paktu Društva Naroda, član 16. Međutim, francuski pretsednik vlade traži je da se proširе odredbe pakta, koje se odnose na odbranu i kažnjavanje onih država, koje bi započele rat. Većina je bila za raziranje Herriota. Kao obično, celo pitanje o sigurnosti je bilo predato naročitoj komisiji, koja je izradila takoznani **»ženevski protokol«,** prvi pokušaj ze međunarodni pakt sigurnosti. U tome paktu, koji je propao usled otpora Engleske, bio je proglašen arbitražni sud za internacionalni princip i protumačio je pojam napadača, za kojeg je označen onaj koji u primeru konflikta odbije arbitražni sud. Ali, pored tih pozitivnih strana — bar u teorijskom tumačenju važnih pojmova — imao je odredbu da može Društvo Naroda većinom glasova zaključiti rat za kaznu; protivu te odredbe se pobunila Engleska, jer nije želela da bude suviše uvučena u političke konflikte kontinentalne Evrope... Ženevski protokol je ostao mrtvo slovo.

Drugi pokušaj da se sigurnost država garantuje internacionalnim paktom jeste Kelloggov ili Pariski pakt. Put koji je doveo do toga pakta je, obzirom na zavisnost političara, od demagoških parola veoma interesantan — ali svejedno, on je ipak jedna realnost. Potpisan je bio u Parizu 27 augusta 1928 godine na veoma svečan način. Taj datum je važan i radi toga, što je tada posle godine 1871 prvi put došao u Pariz radi jednog svečanog internacionalnog akta jedan nemački ministar spoljnih poslova, i to Stresemann, jedan od iskrenih pobornika za pomirenje Evrope. Stresemann je bio od francuskog naroda primljen veoma srdačno — kolika promena! Kad se nemačka delegacija koja je došla na versaljsku konferenciju mira vračala godine 1919 kući, bila je napadnuta kamenom, a ovoga puta ovacije! Znak, da je francuski narod zaboravio na mržnju, što je od ogromne važnosti za međunarodni mir. Pri potpisivanju pakta — prisutan je bio i Kellogg — održao je Briand veoma značajan govor. Rekao i između ostalog: **»Na oča celoga sveta se prvi put potpisuje svečan akt koji obavezuje čast velikih naroda i koji bez pridrška osuđuje rat kao sredstvo nacionalne politike, rat u njegovoj najspecifičnijoj i najstrašnijoj formi, t. j. namerni rat, egoistički rat. Takav rat, koji je ranije važio kao izliv božjeg prava i koji je živeo u internacionalnoj etici kao privilegija suverenosti — takvom ratu jednom je pravno oduzeto ono, što je bila njegova najveća opasnost: legitimnost. Od sada je žigosan kao protivupravan, podložen je režimu prave bespravnosti, koja ispostavlja kršitelja tome da ga se svi odričemo i da ga možda čak svi mrzimo. Pribegavanje ratu zadeto je u njegovom najdubljem bistvu. Ne sklapamo defenzivne organiacije protivu ove strahote, nego sklapamo organizaciju da satremo zlo u korenu. Time će opravdanost da se pribegne ratu kao sredstvu svojevoljnih i sebičnih akcija prestati, i prestaće latentno ugrožavanje ekonomskog, političkog i socijalnog života naroda. Oslobođeni takvog ropstva, „narodi koji su pristupili novome paktu, postepeno će se navikavati da više ne vežu pojmove »nacionalni prestiž«, »nacionalni interes« sa silom«.**

Najlepša nada izrečena najlepšim rečima jeste ova poruka Brianda narodima, koji su vezali svoju čast za Kelloggov pakt. Da li će se narodi u istini — bar postepeno — navikavati na novo shvatanje nacionalnog prestiža i interesa? Ako su štogod naučili iz poslednjih godina, oni će taj napor učiniti, ako nisu ništa, posle će morati plačati još skuplje nov put za učenje.

Kelloggov pakt je jedno svečano obećanje za sprovođenje istinske sigurnosti, ali nije još istinska garancija. Sta treba da se radi da on postane »magna charta« sigurnosti za narode celoga sveta? Na to pitanje lepo odgovara u poslednjem broju revije »Panevropa« njen pokretač i najoduševljeni borac za sprovođenje ideje o Panevropi, Coudenhove-Kalergi. On kaže: »Od kako je propao Ženevski protokol sve države Evrope su potpisale dokumenat ogromne važnosti: Pariski pakt. U tome paktu su se odrekle osvajačkih i napadačkih ratova, da ne bi zauzele stav u pitanju revizije ugovora o miru. Sve buduće rasprave o sigurnosti, koje će voditi Evropa, moraju smatrati ovaj pakt za izlaz i moraju ga dopuniti. **Prvi korak da se evropska sigurnost utvrdi jeste zato solidarna garancija Kelloggovog pakta od strane svih evropskih država.** Evropske države treba svečano da prime obavezu da će braniti zajednički svako kršenje Kelloggovog pakta od kojegod evropske države. Ako bude stvoren ovaj zajednički front, evropska sigurnost je zagarantovana i put slobodan za razoružanje, jednakopravnost, reviziju ratnih dugova, za zaštitu manjina i za ekonomsku zajednicu: jer ni jedna država neće imati drskosti da napadne evropsku koaliciju«.

Ljubljana. **Štebi Alojzija.**

Jugoslovenski ženski savez v Ljubljani za učiteljice

V imenu Jugoslovenskega ženskega saveza se je zglasila 11-II. deputacija: gge. Franja Tavčar, ppredsednica saveza, Angela Vodetova, predsednica Društva slovenskih učiteljic, Cirila Štebi - Preško, tajnica saveza, pri banu Dravske banovine in mu izročila sledečo izjavo:

Jugoslovenski ženski savez ugotavlja, da so bile po očitkih in obtožbah, ki so jih izrekli nekateri banski svetniki na prvi seji banskega sveta v učiteljstvu prizadete predsvem učiteljice. Izjave gospodov banskih svetnikov so izzvale ne samo med učiteljicami nego med vsem slovenskim ženstvom neprijeten utis. Obdolženi so po krivici stan, ki to najmanj zasluži.

I. V Jugoslovenskem ženskem savezu učlanjena društva konstatirajo, da so našla vedno največjo oporo v svojih članicah — učiteljicah, ki pri vseh društvih aktivno sodelujejo. Opozarjamo samo na »Kolo Jugoslovenskih sester«, ki ima po deželi nad 30 podružnic, katere najbolj uspešno delujejo v kulturnem, socialnem in nacionalnem pravcu ravno v onih krajih, kjer se udejstvujejo kot glavne delavke učiteljice. Res je, da širša javnost tega tihega dela ne zapazi, ker se vrši često v skromni obliki in ker reprezentačne funkcije nosijo navadno druge žene, ki so v družabnem življenju na vidnejšem mestu in zato žanjejo tudi večje priznanje.

Kdor pozna naše razmere po deželi, ve, da so učiteljice vedno delale in delajo v okolščinah, ki so zelo težke; često nimajo niti najelementarnejših pogojev za obstoj (stanovanje, hrana itd.) pogleč tega jih hočejo pogosto lokalni faktorji, ki se razlikujejo po svojem mišljenju, vpreči za svoje sebične svrhe a ne za splošno dobro.

Če so hotele delati stvarno in nepristransko, so jih ubili duševno, še več, celo njihova gola eksistenca je bila čestokrat ogrožena. Obžalovanja vredni izpad banskih svetnikov je bil samo jasen odmev prošle dobe, ko so razni strankarji smatrali učitelje za svoje hlapce in priganjače, a prepričane smo, da bi tvrditve gg. banskih svetnikov ne mogle obstati pred objektivno kritiko.

Dejstvo, da je nameščenih več učiteljic kot učiteljev, šoli nikakor ni v kvar, saj je predvsem vzgoja tisto polje udejstvovanja ženinega, kjer je ona najprimernejša delavka. Kjer pravilno cenijo važnost ženskega dela, dajejo celo prednost ženi. Ona ni samo na mestu, kjer se mora vestno vršiti stanovska dolžnost, temveč dela tudi preko tega — dostikrat celo brezplačno — v gospodinjskih šolah in tečajih, sploh povsod, kjer gre za izobrazbo žen. Ljudstvo ceni to delo in ga upošteva ter z veseljem in zadovoljstvom gleda na učiteljico, ki dela v njegovi sredi, povsod, kjer ni vpliva neodgovornih faktorjev.

II. Poleg tega so izrekli gg. banski svetniki očitke proti omoženim učiteljicam. Ti očitki bodo takoj brez pomena, ako se bo pri nameščanju postopalo samo po zakonu in se ozíralo predvsem na kvalifikacijo in službena leta, torej na ono, kar je bistveno. Najiskrenejša želja vsega vestnega učiteljstva in tudi slovenskega ženstva je, da se odklanja svaka protekcija.

III. Jugoslovenski ženski savez zavrača ponovno očitke in obtožbe gg. banskih svetnikov o učiteljicah ter prosi merodajne faktorije, naj to važno delo, ki ga one vrše med narodom, uvažujejo, **kakor zasluži ter posreduje, da se imenuje za člana banskega sveta tudi zastopnica slovenskih učiteljic.**

Рад „Женских Покрета“

Сарајево. На женској гимназији у Сарајеву професор књижевности гђа Љепава дала је о св. Сави ученицама VIII разреда тему „Жена некад и сад“. Најбоље израђену тему управа школе је решила да награди. Изабран и награђен је рад *Наде Чубриловић*, који приказује развитак и стање југословенске жене. Господиња је прочитала свој приказ на светосавској академији пред много омладине и њених пријатеља, међу којима су се налазиле и претставнице сарајевског Ж. П. Одушевљене разумним и правилним схватањем феминизма, нарочито вером у његову потребу и коначну победу, чланице Ж. П. сазнале су од гђе Љепаве да су — изузев једне — и све остале ученице тему у истом смислу обрадиле (деломично не вежући се за прилике само код нас). Сматрајући корисним и са своје стране помагати овакав рад средњешколске женске омладине, сарајевски Ж. П. је на предлог своје управне чланице Драгице Корић закључио сваке године о 1-XII (дану уједињења) наградити са по 200 дин. најбољи рад, из подручја женског питања, у последњем годиштима женске гимназије и женске учитељске школе. Усмени пристанак од стране гг. директора ових завода Ж. П. већ је примио, и нада се да му у тој корисној акцији као и у формирању жирија, у којем треба да је заступљен и Ж. П. и надаље неће правити сметње.

Загреб. — Женски покрет у Загребу је одржао оре зиме много предавања, која су увек добро посећена. 2 фебруара предавала је потпретседница београдског Ж. П. госпођа *Милена Атанацковић* о „Друштву Народа“.

Љубљана. — На последњем друштвеном састанку љубљанског Ж. П., 5 фебруара, реферисала је госпођа *Минка Говекар* о књизи др. Богољуба Константиновића „Проституција и друштво“. После исцрпног и темељног реферата се развила веома жива дебата.

Београд. — У Женском клубу у Београду 14 т. м. одржана је уобичајена чајанка, на којој је гђа Ризнић рецитовала песме г. Симе Пандуровића, а г. Вељко Петровић је читао своје приповетке. Гђа Ризнић је имала веома леп успех, а такође и г. Вељко Петровић је начинио дубок утисак својом приповетком. Чајанка је потпуно успела и показује ванредно леп начин међусобног упознавања и зближења свих чланица Женскога покрета.

Žene v pokliču so odveč

V današnjem uvodnem članku obravnavamo vprašanje o ženi, ki izvršuje samostojen poklič in kratko navajamo nekoliko primerov, ki nas silijo k največji pozornosti. Tudi v Nemčiji so pričeli zaradi velike brezposelnosti zopet navijati staro pesem, da je ženi najlepše med kuhalnicami in lonci. V nemškem parlamentu je predložila gospodarska stranka, ki ni zelo **močna,** sledeči predlog, ki je naperen proti ženam: **pri vseh državnih in samoupravnih oblastih je treba skrčiti nastavljanje žen na najnižjo mero; žene, ki so nastavljene v državni in samoupravni službi na moških mestih, je treba takoj odpustiti iz službe** in zadržati samo one, ki skrbe za svoje starše in one, ki nimajo drugih sredstev za življenje; **vsem zakonskim ženam državnih in samoupravnih uslužbencev in upokojencev je zabranjeno, da bi izvrševale katerikoli poklic.**

Nemška vlada še ni razpravljala o tem predlogu, ali v javnosti so nastopile že vse velike strokovne ženske organizacije proti izvedbi predloga. One poudarjajo da ni samo škodljivo, ako se predlog uresniči, temveč da je že sedaj ustvarjena med ženami atmosfera, ki skrajno nepovoljno deluje ravno na zakon (brak). Bivša poslanka, znana dr. Marija E. Lüders pravi vlogi, ki jo je poslala nemški državni stranki, sledeče: »Z vsem poudarkom moram svariti, da se zopet gre po potu, ki se je že enkrat izkazal kot nevaren za obstoj zakona in družine. Ko so se pojavile vesti o reduciranju žen, so se takoj mnogi premislili, da bi stopili v zakon in so preklicali celo že napovedane zveze. Se več! Zakonski z deco so se ločili samo zato, da ne bi žena izgubila službe, ali naravno da vsi ti niti ne mislijo, da bi živeli ločeno, ampak žive v konkubinatu. Povsem razumljivo je, da žive ljudje v teh prepovedanih zvezdah v večnem strahu pred nezakonsko deco in v nevarnosti, da bodo zaprti, ako se poslužijo odpraveploda. Mislim, da ni potrebno opozarjati na duševno depresijo, pod katero žive vsi ti in da ni potrebno, da opisujem stanje, ki nastane pri prehodu iz normalnih prilik v povsem nenormalne. Tudi s stališča populacijske politike so takšne odredbe nezmislel, ker naravnost silijo k zvezam brez dece. In končno ne more prezreti noben pameten človek dejstva, da vpliva fakt pravne ločitve skrajno škodljivo tudi na one, ki imajo najpoštenejši namen, da vztrajajo tudi po ločitvi v zakonski zvestobi in da hočejo vzgajati deco skupno — eventuelne izkušnjave imajo v teh prisiljenih pravnih ločitvah najboljšo podlago«. Tako torej govori izkušena žena in mislimo, da so njeni argumenti, ravno kar se tiče zakonskih zvez, res neovrgljivi.

Kraljice lepote

U poslednje se vrijeme nažalost svuda na svijetu uvrježio jedan običaj, protiv kojega bi se morale buniti sve žene iz više razloga.

Svaka žena, koja shvaća da joj je jedna od prvih dužnosti, da u sebi uzgoji čovjeka, mora da s ogorčenjem gleda kako se nekoje njene sestre ponizuju, izlažući se odjevene ili neodjevene očima muškaraca, o kojima ovisi hoće li ih proglasiti lijepima. Da budu uvrštene u njihov broj, one su spremne da dopuste, da im se u tančine premotri čitavo tijelo, jer o konačnoj presudi njihovih sudaca ovisi hoće li biti nazvane kraljicama ljepote. Želja za tim da budu bar u jednom smislu među prvima, toliko ih zasliepljuje, da ne vide kako takvo natjecanje vrijeđa dostojanstvo žene i eventualni ih uspjeh u njemu može samo poniziti. One toliko obnevide da ne shvačaju ni to da nisu drugo nego igračka u rukama spekulanata, koji time što njihova napola gola tjelesa predstavljaju užoj ili široj publici zaraduju pare ne vodeći brigu o tome kako će njihovo izlaganje djelovati na njih same i na masu, kojoj ih predstavljaju. One se toliko dadu zasliepiti svojom taštinom, da ne misle šta će biti od njih, ako se ne ispune obećanja onih, koji ih guraju u takve utakmice, one toliko gube moć presuđivanja da ne vode računa o tom, kako će se opet moći vratiti u skromnu sredinu, u kojoj su uzgojene, kad ih se jednom iz nje istrgne.

Sve one djevojke, koje se na taj način dadu zaludivati neka čuju kakva je dosada sudbina snašla takve »kraljice«:

Miss Poljska je bez traga iščezla, po svoj prilici je svršila u kakvoj javnoj kući. Miss Rusija se u Americi toliko zadužila, jer je trebala novaca za život kakav odgovara njenom »kraljevskom dostojanstvu«, da je bila zatvorena tako dugo dok se nisu našli prijatelji, koji su sakupili svotu novaca, kojom su je otkupili. Miss Mexico je ubila svoga muža, Miss Velika Britanija je također svršila u zatvoru, jer si prisvojila nekoje predmete iz raznih dućana koji su joj kao

kraljici bili »bezuvjetno« potrebni. A sve druge ako nisu možda baš tako svršile, nisu ipak dočekale ono, što su očekivale. Obećavao im se sjajni život u velikome svijetu, gdje će postati filmske zvijezde ili se bogato udati itd., a dočekale su većinom razočaranje iza kojega ne znaju što da sa sobom počnu, jer se vrlo teško odlučuju da se vrate kući.

Za sve slabe i nerazumne mora se brinuti društvo, pa bi s toga bila dužnost svih ženskih organizacija i socijalnih i humanih i feminističkih da se opru protiv toga običaja, koji tako loše utječe na žensku mladež a i na čitavo društvo.

Koliko je to pitanje važno, shvatilo se već u Italiji, gdje je vlada svako takvo natječanje zabranila. U Mađarskoj ustale su protiv toga i mnoge ženske organizacije, a isto su u Švicarskoj nedavno učinila neka ženska udruženja i to: Narodni odbor protiv trgovine djevojkama, Savez ženskih društava u Zürichu, Švicarska liga katoličkih žena, Internacionalni biro prijateljica djevojaka. Čak i u Tursku ušao je taj običaj, ali će on ondje po svoj prilici nastojanjem ozbiljnih krugova skoro nestati. Odande nam naime dolazi vijest, da je jedna učiteljica, koja je proglašena kraljicom ljepote, otpuštena iz službe.

Koja sredstva treba upotrijebiti da se taj nelijepi običaj iskorjeni, o tome bi imala odlučiti privatna inicijativa, jer je to svakako stvar koja se tiče društva, a baš žene same bi morale nastojati o tome da sve krugove potaknu na razmišljanje o tome pitanju.

Zagreb. **M. V. K.**

Januar u Ženevi

U januaru je održao Savet Društva Naroda običajnu sednicu, a zajedno je bio prvi sastanak odbora za organizaciju Unije evropskih država, takozvana evropska konferencija. Ova konferencija je zasedala od 16—21 januara i bila dogadaj od prvoklasne političke važnosti, što se vidi već po tome što je 27 država poslalo svoje pretstavnike, od kojih je bilo 22 ministra spoljnih poslova. Obično dolazi tako veliki broj ministara samo na zasedanje plenuma.

U početku se mislilo da će evropska konferencija biti posvećena samo pitanjima privrede, a odmah na prvoj sednici je dobila jaku političku boju stoga što su Nemačka i Italija predložile da se pozovu na saradnju u evropskim pitanjima i Rusija i Turska, nečlanovi Društva Naroda. Posle dugačkih i mučnih rasprava komisija je pristala da se pozovu ove dve države, koje su sada — u februaru — već javile sekretariatu Dr. N. da primaju poziv.

Uvod za raspravu o pitanjima privrede bio je izveštaj **Golijna,** pretsednika ekonomske konferencije evropskih država. On je oštro optužio evropske vlade da im nedostaje smisao za solidarnost, jer nije bilo moguće sprovesti od g. 1927 dalje ni jedne akcije, potrebne za lečenje evropske privredne krize, i predloženе od konferencije. Carinske granice ostale su iste i carinsko primirje se nije izvelo. Upozorio je na velike opasnosti koje neminovno proizlaze iz takvog stanja kako za celokupnu privredu, tako i za opšte stanje u Evropi, jer su narodi već izgubili veru u efikasnost mera koje predlaže Dr. N. Kao zadatak evropskih vlada označio je da se produže razgovori za carinsko primirje i za produženje sada postojećih trgovinskih ugovora. A kao zadatak evropske konferencije je označio da mora težiti zbliženju evropskih naroda, da se ne sme ništa uraditi, što bi ih razdvajalo, a taj slučaj će sigurno nastupiti, ako se u carinskom pitanju ne postigne sporazum.

U debati je bilo zaključeno — mnogi su smatrali da je Colijnov izveštaj suviše pesimističan — da je najhitniji problem evropske privrede u tome da se reguliše prodaja postojećeg viška agrarnih produkata, naročito žita, i buduća, kojima raspolažu države srednje i jugoistočne Evrope. Francuska će u tu svrhu organizovati državni biro za prodaju žita. U vezi s time je pitanje agrarnih kredita, koje treba što pre rešiti. Evropska konferencija je naposletku u svome privrednom programu izrazila želju da se produže sada postojeći trgovinski ugovori. To zavisi naravno od uvidavnosti evropskih država i Dr. N. nema sredstva da prisili države da sprovedu tu meru.

Rad saveta samog je bio u glavnom skoncentrisan na dva pitanja: na pitanje o sazivu opšte, svetske konferencije za razoružanje i na nemačko-poljski spor u pitanju zlostavljanja nemačkih manjina u Poljskoj prilikom poslednjih izbora za poljski Sejm.

U debati za konferenciju za razoružanje bili su naročito značajni govori engleskog ministra spoljnih poslova, **Hendersona i Brianda.** Jedan i drugi su naslasili da ne sme ostati obaveza država za razoružanje, koja je svečano proglašena paktom o Društvu Naroda, mrtvo slovo, nego je to sveta dužnost, koju ne sme prezirati ni jedna zemlja. Henderson je rekao da je razoružanje najvažnije pitanje internacionalne politike, i **samo istinsko smanjenje naoružanja, a ne ograničenje** je uslov za dobru budućnost naroda. Briand je označio pitanje razoružanja više za moralni problem, za problem dobre volje naroda, a nije najvažnije koliko vojnika i koliko smrtonosnog oružja imaju pojedine države. Zaključeno je bilo da se održi svetska konferencija za razoružanje 2 **februara 1932 godine u Ženevi,** a pitanje pretsednika konferencije ostalo je još otvoreno.

Nemačko-poljski spor je bio povoljno rešen za obe strane: Poljska se obavezala prema Nemačkoj da će sprovesti najstrožu i objektivnu istragu o svima slučajevima terora protivu manjina.

Januarski skup prominentnih državnika u Ženevi značajan je i po tome, što su četiri evropske velike sile, Engleska, Francuska, Nemačka i Italija predložile evropskoj konferenciji zajednički manifest, koji je konferencija primila jednodušno. Taj manifest glasi:

»U poslednjim danima smo više puta ispitivali probleme i razgovarali o njima, probleme koje su postavile naše vlade, i došli smo do jasnog zaključka da je jedna između preprека za privrednu obnovu nedostajanje poverenja u budućnost i nemir, koji vlada usled političkog stanja. Taj nemir se ojačao usled vesti koje pronose razni neodgovorni krugovi o mogućnosti novog svetskog rata.

»Priznajemo da postoje baš sada u Evropi političke teškoće, koje su teže zbog nestalnosti i bede privrednog stanja, prouzrokovane usled opšte krize.

»Najbolje što možemo uraditi za poboljšanje privrednog stanja jeste da ne damo maha sumnji da je mir Evrope u opasnosti. Kao ministri spoljnih poslova ili kao odgovorni zastupnici evropskih država izjavljujemo da smo odlučeni jače, nego ikad ranije, da se poslužimo organom Društva Naroda da u buduće preprečimo svaki apel na silu«.

A. Š.

Odlazak Rašele Krauди iz Ženeve

Našim čitateljkama i članicama je poznato, da je šef socijalne sekcije v Ligi Naroda bila Rašel Krauди, i mi smo ca žalošćenjem već nagovestili v našim listu, da februara mesena ona napušta to mesto v Ligi Naroda. Ovo je bio jedan od najtežih položaja koji cy zaузimale žene v Ligi Narada, i v tolikо ljen odlazak teže pada svima ženama. Njeno mesto jos nije zamenjeno, i ca nestrpljenjem se očekuje zamena, pošto sve velike ženske internacionalne organizacije rade na tome, da ce na to mesto opet postavi jedna žena.

Interesovanje naše čitaoce da sa znaju nekolico detalja o g-đa Krauди, koja je, za prvi period od 10 godina, v Ligi Narada zauzimala ovaj veliki položaj, i koji napušta iz razloga što joj po nekoj donetoj načelnoj odluci kontrakt nije produžen. Isti slučaj je i ranije bio ca svetskim poznatim stručnjacima, kao što cy Manty, Nitobe i t. d. Rašel Krauди je naimenovana za šefa sekcije v Ligi Narada 1921 god., ali je već od 1919 god. jos pre no što ce Liga Narada instalirala v Ženeви, radila za Ligy, kao prvi član njene higijenske sekcije, na čijoj je konstituciji ona radila. Ona je svršila farmaciju i imala velico iskustvo v radu za vreme rata, kao komandant dobrovoljaca v Francuskoj i Belgiji.

Za vreme ovih 10 godina, od kada upravlja socijalnom sekcijom Lige Narada, Liga Narada je Rašel Krauди poveravala rukovodstvo svih socijalnih poslova v Ligi, kako onih koji cy tretirani stalno v samoj sekciji, tako i one poslove, kojih ce Liga Narada, kao narochito aktuelnih, prihvatala v danom momenty, kao što je pitanje rapatriranja ratnih zarobljenika, pitanje izbeglica, i t. d. Rašel Krauди je kao šef sekcije pripremila radove Lige Narada za četiri velike konferencije, koje cy održane v domeny socijalnoga rada Ligiynog, kao: Trgovina že nama i decom (1921), pornografske publikacije (1923), protiv trgovine opijymom (1924 i 1925), kao i za sve ostale redovne i vanredne konferencije o socijalnim pitanjima, kojima ce bavi Liga Narada. Iz radova, kojima je ona rukovodila, donete cy četiri internacionalne konvencije: 1921 g. za zabranu trgovine ženama i decom; 1923 god. za zabranu pornografskih spisa; 1925 za zabranu pušenja opijyma; 1925 zabrana prodaje opasnih drogova; osim ovih konvencija izrađena cy i dva predloga za konvencije 1929 god. o rapatriacijiи napuštene dece i za pomoć malolетnika v inostranstvy.

Liga Narada je odala priznanje radu g-đe Rašel Krauди time, što jy je Savet Lige Narada naimenovao za člana komitета za zaštitу deca i mladežki. Sada je g-đa Krauди dobila pozив iz Sjedinjenih Amerikih Država da održy nis predavanja o Ligi Narada y razнim mestima, a zatim ce ce vratiti y Ženeвy da mesеca aprila cyestvuje pri radu komisije za zaštitу deca i mladežki. Nedavno je Amerikanski Univerzitet (Universite Smith) naimenovao g-đy Rašel Krauди doktorom honoris causa.

Jedan veliki dine, dat y njeny cast y Ženeви, dao je vidna dokaza kolico je poštovanja i simpatija zadobila g-đa Krauди, kao y svome званičnom radu, tako i y licnom kontaktu y mestu, y kome je pyniх deset godina neyumorno radila.

Д-р Ксенија Атанасијевић

Религијска и филозофска подлога пацифизма

Догађања из области емпирије указују нам, неодступно и многострако, да се однос човека према човеку, од најстаријих времена до данас, доследно сводио на све облике борба и сукобљавања. Ова чињеница као таква веома је тешка, јер се од ње, најкраћим путем и нужним начином, прелази на закључак како је природан и неизмењив узајамни став људи адекватно изражен у оној безнадежној мисли о рату свију против свакога. Да би ублажили овако песимистички резултат искуствених истраживања, неки добронамерни социолози тврдили су, да пробитнијe станье између људи није искључиво прогањање, него да у њему има и исправних момената. Тако наводе да и онда, кад се налази на најнижем степеу развитка, човек живи у миру са својим сродницима. Овакво тврђење, међутим, ништа не ублажава и не улепшава истину да је човек егоистично биће у коме се не налази, као саморнилка способност, љубав према ближњем. Баш та његова самоврвост га и гони да се, ради лакше самоодбране и напредовања, удружује у мање групе, — у породице и племена, — или у веће, — у народе. Као што људски индивидуум, према своме најпробитнијем инстинкту, потискује и отклања све препреке, тако су, одувек, и поједине породице, као целине, браниле интересе и права својих чланова, а непријатељски иступале према другим сличним заједницама. Слично овоме, државе представљају затворене целине, опет организоване у егоистичноме смеру. Као монаде, окренуте себи, државе се, пре свега, старају да заштите себе, и да обезбеде себи услове и средства за неометано напредовање. Ово напрезање за лично опстанак појединих држава, као и сваког човека, сасвим је оправдано са моралне тачке гледишта. Само то тежење да остваре свој пуни живот, и да најбоље по себе искористе све његове могућности, доводи врло брзо, у у најкраћој линији, и људски индивидуум и људске заједнице у сукоб са другим индивидуума и заједницама што исто тако хоће да потпуно стане између људи није искључиво прогањање, него да у њему има и исправних момената. Тако наводе да и онда, кад се налази на најнижем степеу развитка, човек живи у миру са својим сродницима. Овакво тврђење, међутим, ништа не ублажава и не улепшава истину да је човек егоистично биће у коме се не налази, као саморнилка способност, љубав према ближњем. Баш та његова самоврвост га и гони да се, ради лакше самоодбране и напредовања, удружује у мање групе, — у породице и племена, — или у веће, — у народе. Као што људски индивидуум, према своме најпробитнијем инстинкту, потискује и отклања све

својина, и да се упада у страна подручја.

У току историјског развоја постало је јасно, да се под вешином несрећа људи гуше стога, што је замах њихових егзистенција спутан теретом наметнутих или изазваних сукобљавања. Несумњиво је да неће моћи да се посвети никаквом вишем одређеном човек који се непрестано исцрпљује у одбрани свога положаја, каткад и голога живота. Исто тако, — и нама је то особито јасно, — народ који не испушта оружје из руку не стиже да чврсто утемели своју културу. Трзавице, разрачунавања и ратовања систематски исцрпљују обдареност и индивидуа и народа, и зато, за све време док се збивају, пресецају свако позитивно изграђивање. Тако су спољна прогањања и методе инквизиције угушиле бар половину стваралаштва једне онако изванредне визионерске генијалности као што је била она Бордана Бруна. Насупрот томе, стари Хиндуси, тај народ изванредно метафизички обдарен, изградио је веома рано своја религијска учења и филозофске мисли зато што су га плодно земљиште и згодне историјске прилике поштедили грубих материјалних брига. Исто тако, за време ратовања неузнемиривога разграђивања Периклове Атине, стекли су се у њој елитни духови Грчке, и произвели су уметничке и филозофске елементе који су, можда, били изврснији и многобројнији него игде, и ма у коме другоме времену. Грчки народ одувек је носио у себи узвишену жељу да предњачи постављањем непропадљивих тековина; отуда је благотворно намерење за отимање земаља заменила код Грка ревност да буду први у филозофији, књижевности и уметности. И далека прошлост тога малога народа има за нас толико привлачности баш због тога што је он, уместо у ратној, обезбеђио себи часно место у културној историји. Излишно је наводити даље примере, из историје свих народа, који потврђују да ратовања и све врсте нередовних стања у државама нису нимало згодан оквир за подизање непролазних саградња.

Најблагороднији од оснивача религија и филозофа нису могли да без поговора и без покушаја исправљања и улепшавања, једностано приме и помире се са мало утешном истином, како узајамна наклоност не лежи у природи људи. Они су, надахнућем својих пречишћених душа и видовитошћу својих просветљених свести, радили на томе да човечанство одведу једном поднношљивијем и складнијем животу, где ће, уместо раздора и крвављења, владати узајамна сагласност и поштовање. Зацело је, пре свега, заслуга и тековина верских проповедника и представника мудрости о свету идеја о отклањању узрока ратовања мирним начином, јер су они створили доктрину о нужности сталнога мира, и, донекле, припремили на њу људски род. (Наставиће се)

Књижевност

Др. Тихомир Ђорђевић. Наш народни живот. Књига четврта. Београд, 1931. Издање Књижаре Геце Кона.

Серија студија које излазе под насловом *Наш народни живот*, из пера нашег одличног и уваженог професора Г. Др. Тихомира Ђорђевића, доноси нам у последњој, четвртој књизи, међу осталим члановима и неколике који се тичу специјално нас жена; то су: *Положај жене, Мираз и Развод брака*. Те три студије показују нам како се у српском народу кроз векове гледало на жене, и какав је био њин живот у браку.

Из грађе која је са изванредним савесношћу прикупљена из усменог предања, из дела наших књижевника и етнографа, из архива и правничких списа, као и из директног испитивања у народу, дао је г. Др. Ђорђевић потпуну и прегледну слику свакодневног живота жена у српском народу. Та слика баш зато што је научнички верна, није ни мало весела. Доиста положај жене у нашем народу био је врло тежак, скоро очајан.

Већ у родитељској кући правила се разлика између мушког и женског детета. При самом рођењу, док се мушко дете дочекује с општом радошћу и пуцањавом из пушака, јер је он продужење куће, славе и имена, дотле се женско дете прима са негодовањем, а често и жаљењем. Женско се дете сматра као туђа кост, туђа кућа, јер ће њи, удајом, брднути и радити за другу кућу, а не за родитељску. Али за девојку настају тек муке кад уђе у брак. У њој се гледа најпре радна снага, а затим мајка која треба да рађа и гаји децу. За ову верну и озлану службу, она не добија никакву накнаду. Муж је сматра за својину, за своју робњу, која има да ради и слуша, а да од њега не тражи никаква објашњења на обзира, никаква ублажавања за сва његова неверства и злостављања. Чак и у њеним најболнијим часовима, кад доноси на свет нов живот, она не ужива никакве обзире или поштеде. А тако исто ни у тешком раду, у ношењу терета; жена иде напред с муком, пресамићена до земље под тешким товаром, а њен господар јуначки корача испред ње, с пушком о рамену. И у свим тим тегобама, понизност, дубока скрушеност пред сваком мушком главом. У Црној Гори мора старица да се склони с пута и да љуби руку сваком ђетићу и од десет година.

Ни варошка жена није у бољем положају него сељанка. И од ње се тражи иста покорност, понизност и оданост, без реципроцитета. И она нема смисла за хигијенско подизање деце, нити за правилно васпитање. Тек у новије време почео се стварати тип модерне културне жене, по угледу на Европљанке, и њен благотворан утицај већ се осећа и у породичном и у јавном животу. Само је штета што између та три типа жене слабо има додира и мешавине, што би свакако било врло корисно.

Тај страховито тежак положај српских жена, који је трајао кроз векове, и проносио се с неумитном непромењљивошћу с мајке на кћер, те судбине пуне горчине, злостављања и ниподаштавања, посматране овако са стране из новог, савршнијег доба, дејствују на нас управо поражавајуће. Понеки тежак случај у животу жене у браку, који је сваки од нас познавао, и за који је мислио да је изузетак, постаје сад правило. И у чуду се ми питамо: та где је сва она љубав, она нежност којом је у народној поезији драги обасипао своју драгу? Зар се све то губило, зар је све то ишчезавало у тренутку кад се ступило у брак? Где су ти љубавници који су зарад драге савлађивали непремостиве тешкоће, који су умирали ако не могу да добију љубљену девојку. Зар су то само песничке фикције и уображења? Али нам строги г. професор одузима сваку утеху, напомињући да су чак и оне песме у којима се жена изрично хвали да је муж милује, да је према њој нежан и пажљив, да су то само хвале и ништа више. „Људи који би показивали такве нежности према женама, у селима би били презирани, а у варошима исмевани“.

Кад прочитамо те стране на којима је тако истинито, ма да драстично претстављена жалосна судба наших жена у прошлости, од многих спсервација намеће нам се највише она: доиста није чудо да потомци оних људи који су морали туђи своје жене и из страха да их свет не би сматрао за неваљалце и да не би рекли „да се жени под скут завукао“, да ти људи данашњице, ма да културисани и образовани, не могу још да се отму укорењеној навици својих предака, те да гледају у жени биће себи равно. То је, несумњиво, разлог што се чак и наши најнапреднији људи с муком навикавају да виде жене како се пењу до њихових положаја, и како се, у великом броју, труде да та њина стремљења осујете.

У сваком случају, ове студије г. Др. Ђорђевића нису само од прворазредног значаја и интереса, него су и веома инструктивне. Свака наша културна жена треба да се упозна с њима, јер да бисмо радиле на бољој будућности, треба да познајемо своју прошлост. У исти мах, читајући њих, осећамо једну императивну дужност: културна жена мора пећи тај јаз који је раставља од њених несрећних другарица из некултурних средина, мора им пружити руку, и мора им у свакој прилици, речју и делом, бити од користи.

Београд

Паулина Лебл-Албала

Милан В. Богдановић, Стари и нови. Издање књижарнице Геце Кона, Београд 1931.

Г. Богдановић неоспорно поседује једно својство, незамењиво ниједним другим, кад је реч о представницима конструктивне и поштене критике, — он има интелектуално добронамеран и етички исправан став према делима о којима има да да свој суд. Том својом особином он је редак међу нашим тако често негативно, каткад и кривички настројеним процењивачима, увек готовим на одрицање, нарочито на оно без аргумената. Наш писац обдарен је мирношћу, у односу према својим предметима, чак и онда кад су му они недопадљиви и немили; њему се, заиста, не може пребацити жучност и пристраност. Уз то, кад њега не може да се стави у сумњу гибак и отворен дух, увек у току са модерним проблемима и потребама, и живо и речито одговарање на утиске. На супрот томе, он запажљиво нема онога става укоченог, скоро громовничког тобожњег свезнања старијих наших критичара. Г. Богдановић носи, изгледа, у крви сазнање о релативитету свих појава, свих произвођења и свих мерила вредности, из кога, сасвим исправно, ни себе не изузима. Али са једнога субјективистичкога и релативистичкога становишта, увек ширег од сваког догматичног, могуће је, каткад, пре имати продорност погледа и незаклоњеност видика. Отуда г. Богдановић хумано суди и о „старима“ и о „новима“. Ипак, „нови“ му, осетно, боље и непосредније леже него „стари“.

Од жена, процењена је гца Десанка Максимовић. За њену песничку делатност писац има благонаклоно разумевање.

Један изразит социјални смисао, упадљиво подвучен у овим критикама, много је ближи и потребнији садашњици од доконог дојучерашњег такозваног „чисто уметничког“ тасканја наших естетичара.

Смер толерантности ове књиге најбоље је препоручује.

Београд *К. А.*

Ширите свој лист „Женски Покрет“

Циклус педагошких конференција

Удружење наставница средњих и стручних школа извештава своје чланице, као и све остале колеге, да ће приредити циклус конференција у којима ће се третирати питања из области савремене педагогије. Конференције ће се држати у згради Друге мушке гимназије сваког четвртка од 18.30 часова. Прва почиње у четвртак 19 фебруара т. г. На конференцију имају слободан — и бесплатан — приступ сви просветни радници који се интересују за ова питања. У случају да поједине теме буду изазвале дискусију, радо ће се чути и мишљења осталих стручних колега, нарочито с обзиром на главни задатак ових састанака — на унапређење наставних метода и решење шкслских проблема.

До сада су пријавили своја предавања ови наставници:

Госпођа *Јулија Бошковић*, професор Друге женске гимназије, — *Важност оснивања дечје и омладинске библиотеке код нас.*

Госпођа *Мага Магазиновић*, професор Прве женске гимназије, — *Интелектуалне способности ученица виших разреда.*

Госпођа *Милица Топаловић*, професор Женске учитељске школе, — *Нове методе у средњошколској настави.*

Госпођица *Радмила Јовановић*, професор Треће женске гимназије, — *Међународни биро за васпитање и стална изложба дечје књижевности у Женеви.*

Господин др. *Брана Крстић*, професор Женске учитељске школе, — *Субјективни и објективни чиниоци при оцењивању ученика.*

Госпођица др. *Ивана Роси*, професор из Загреба, — *Уметност и дете.*

Госпођа *Вукосава Милојевић*, професор Прве женске гимназије, — *Треба ли код деце вежбати више меморију или расуђивање?*

Госпођица *Милева Петровић*, професор Женске учитељске школе, — *О високим школама у Данској.*

Госпођица *Даринка Стојановић*, професор Треће женске гимназије, — *Директна метода у настави наше књижевности.*

Ко би још од госпођа и господе наставника желео да учествује као предавач, нека се изволи пријавити — са назначењем теме предавања и датума — на адресу госпође проф. *Александре Милетић*, претседнице Удружења наставница, — Друга женска гимназија.

Беleшке

Selma Lagerlöf на филму. — Између дела шведске књижевнице Selme Lagerlöf има приређених за film чак тринаест. Последње дело, које је снимала једна шведска филмска фирма за film, зеле »Sarlota Löwensköld« и Lagerlöfova je sama davala savete, како ће претворити roman u film. Овај последњи film је приређен као tonfilm і има огроман успех u Stokholmu.

Jedna novina u švajcarskim školama. — Švajcarska uprava telefona uvela je zasada u dve škole za probu, u Lucernu i Arau, nastavu za telefoniranje i to po pet sati na godinu. Uprava je naime mišljenja da mnoge pogrešne veze pri telefoniranju, na koje se abonenti toliko ljute, nisu učinjene od strane telefonistkinja, nego mnogo češće sa strane publike, koja ne ume postupati aparatom. Deca se najpre upoznaju sa tehničkim osnovima telefona, posle se vežbaju u telefoniranju. Pri vežbanju je došlo do mnogih komičnih scena, jer 70% dece u Arau i 45% u Lucernu još nikada nije samostalno radilo na aparatu. Neka od dece počela su glasno plakati pri aparatu, neka od samog uzbuđenja nisu mogla da progovore ni reči, neka su mirno izbrbljala tekst, koji je trebalo naučiti za telefonsku vežbu, i ako ih je učitelj upozorio da imaju pogrešnu vezu. Na kraju vežbe u zajedničkom razgovoru pregledala su deca sa učiteljem sve greške, koje su bile učinjene. Naročito se upućuju deca da što jasnije izgovaraju svaku reč na aparatu.

Kemal za vojnu službu žena. — Rojterov biro javlja iz Carigrada: U nekoj devojačkoj školi u Smirni je govorio pretsednik republike, Kemal, sledeće: Ne radi fiziološke nemogućnosti, nego predrasude su radi kojih se žene ustežu da vrše vojničku službu. Danas traže žene građanska prava i teže da su na ravnoj nozi sa muškarcima. Svako pravo povlači i dužnosti, i ne najmanja od tih dužnosti je prema državi vojna služba. U staro vreme su se žene borile rame uz rame sa muškarcima. U modernome društvu ne postoji nikakva načelna prepreka za to da žena postane vojnik. — Tako turski pretsednik... Čini nam se da je bio suviše »logičan«, i da suviše živi još u »staro vreme«.

Arhiv o radu žena. — Najveće nemačko feminističko udruženje »Deutscher Staatsbürgerinnen-Verband« osnovalo je naročiti arhiv za rad žene. U tome arhivu skuplja: materijal o radu svojih podružina (programe za rad, godišnje izveštaje, spomenice, časopisne izveštaje o društvenim predavanjima itd.); beleške o radu drugih ženskih organizacija svoga okruga; izveštaje o radu žena u samoupravnim telima, govore žena u opštinskim odborima, parlamentu i t. d.; izveštaje svih časopisa o pokretu žena, internacionalnom i nacionalnom; materijal o ženskom pokretu i radu žena u pozivima, industriji, trgovini itd.; materijal o političkim, kulturnim i ekonomskim pitanjima u koliko su u vezi sa ženskim pokretom. Tako skupljeni materijal biće na raspoloženju članovima društava i pomoćno sredstvo pri pisanju članaka, knjiga, za govore itd. Ovu ideju mogli bi i naši pokreti sprovesti.

Visoko odlikovanje je primila za novu godinu gospoda **Helena Swanwick** (Svenvik) pretsednica engleske sekcije Internacionalne lige žena za mir i slobodu. Naimenovana je za člana engleske legije časti (Companion of honour). Do sada je primilo to odlikovanje u celoj Velikoj Britaniji samo 44 osoba. Gospoda Swanwick je bila veoma često u engleskoj delegaciji za Društvo Naroda. Engleski časopisi su naročito naglasili da je primila ovo odlikovanje kao zahvalu za svoj neumorni rad za mir, koga vrši neprestano od kako je počeo svetski rat, i za svoj udeo u radu Društva Naroda.

Nagradu »Sévérin«, o kojoj smo već lanjske godine pisali u našem listu, je dobila gospoda **Marcelle-Capy** za knjigu, u kojoj piše kakve su bile posledice svetskog rata u njenom rodnom selu, kako su se seljanke mučile same na polju i vinogradu, kako su došli nemački zarobljenici u selo da pomažu. Ova nagrada daje se svake godine ženi, koja napiše najbolje delo za pacifističku propagandu.

U Haagu biće osnovan muzej za mir. Podlogu za ovaj muzej je dala lanjska izložba za mir, koju je aranžiralo društvo za Društvo Naroda i mir. To društvo »Vereenigung voor Volkenbond en Vrede« moli sve da mu pošalju stvari, koje su za muzej. Adresa je: Haag, Jan van Nassaustraat, 93.

Jane Addams je izdala drugu knjigu svojih uspomena na rad u Hull-Housu. Knjiga nosi ime: The Second twenty Years at Hull House. U njoj opisuje rad od septembra 1909 do septembra 1929. Knjiga ima 413 stranica. Izdavači: The Macmillan Company 1930, New-York.

Napredak turskih žena. — Server Alih Hanuma je u Carigradu naimenovana za upravnika pošte. Ovo je jedan veliki položaj, na koji kao prva žena u svetu dolazi jedna Turkinja. Kako nam sada Turkinje daju lepe primere za emancipaciju žena.

Izbori za Parlamenat u Sjedinjenim Državama. — U novembru mesecu su u Sjedinjenim Državama održani izbori za Parlamenat, i ovoga puta izabrane su dve žene manje, no poslednjih izbora — sada je broj žena u Parlamentu od osam pao na šest.

ŠTAMPARIJA ŽIVKA MADŽAREVIĆA (PREDE „TUCOVIĆ“), — BEOGRAD, — CARA NIKOLE II 3. — TELEFON 11-42.